

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve
Aile Araştırmaları Dergisi (OKAD)
Ondokuz Mayıs University Journal of
Women's and Family Studies (JOWF)

<https://ojs.omu.edu.tr/okad>

Araştırma/Research

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları
Dergisi (OKAD)

2021, 1 (1), 41-53

Feminizmden Esinlenen İslami Bir Oluşum: Sisters in Islam (SIS)¹

Senem GÜRKAN², Yaşar BARUT³

Makalenin Geliş Tarihi: 20.03.2021

Yayına Kabul Tarihi: 31.03.2021

Online Yayınlanma Tarihi: 07.06.2021

Feminizm, cinsiyetler arasındaki siyasi, toplumsal ve ekonomik eşitlik savunusu üzerine kurulmuş bir ideoloji, siyasi ve sosyal harekettir; kadına ve kadınlığa yönelik değerlerin vurgulanması ve bir birey olarak haklarının savunulmasına açılım sağlar. Bu bağlamda çeşitli felsefi ve dönemsel oluşumlar bakımından gelişim gösteren feminist hareket içerisinde 90'lardan 2010'lu yıllar arasında ortaya çıkan Üçüncü Feminist Dalga, İslami feminizmin filizlenmesine zemin hazırlamıştır. İslami feminist söylemin temel gayesi, İslam dininin kutsal kitabı olan Kur'an-ı Kerim, peygamberi Hz. Muhammed'in sözleri olan Hadis-i Şerifler ve İslam'ın fıkıh, tefsir, vb. tüm kaynaklarının kadın penceresinden tekrar okunması ve yorumlanmasıdır. Gerek feminist gözle kadınların okumaları gerekse kadının kamusal alandaki çalışmalarına bakıldığında, Malezya'daki entelektüel kadınların kurmuş oldukları Sisters in Islam (SIS) adlı topluluk, İslami feminist yaklaşımla yürüttükleri çalışmalar ve savunularla ön plana çıkmaktadır. Çalışmanın amacı, bu grubunun savunularını ve çalışmalarını irdelemektir. Nitel araştırma paradigmasının süreçlerine ve metodlarına göre, betimsel modelde yürütülen araştırmada veriler, doküman incelemesiyle toplanmıştır. Tüm bu veriler, Sisters in Islam grubunun çalışmalarının İslami feminizm yaklaşımıyla aynı zeminde ilerlediğini, grubun tüm savunuları ve çalışmalarını ortaya koymuştur.

Anahtar Sözcükler: İslami feminizm, Sisters in Islam (SIS), feminizm, Müslüman kadın.

ABSTRACT

Feminism is an ideology, political and social movement founded on the advocacy of political, social and economic equality between genders, emphasizing the values towards women and femininity and making an expansion on the defence of women's rights as an individual. In this context, within the feminist movement developed in terms of its various philosophies and periodic formations, in the Third Feminist Wave, which

¹ Bu çalışma, birinci yazarın, ikinci yazar danışmanlığında yazmış olduğu ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kadın ve Aile Araştırmaları Yüksek Lisans programında sunulan "İslami Feminist Bir Grup Olarak SIS (Sisters in Islam)'in Kadın Konusundaki Çalışmaları ve Düşünceleri" başlıklı tezden yararlanılarak üretilmiştir.

² Arş. Gör. Senem GÜRKAN, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, senemgrk@yahoo.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2061-6385>

³ Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, ybarut@omu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5027-2536>

emerged between the nineties and the 2010s, the Islamic feminist movement was sprouting. The main purpose of the Islamic feminist discourse is the re-reading and interpretation of all the sources of Islam (Holy Book of the Islamic religion, the Quran; prophet Hz. Muhammad's sayings -Hadiths-, and Islamic fiqh, tafsir, etc.) from the women's perspective. Considering both women's reading these sources in a feminist perspective and women's work in the public sphere, the organization called Sisters in Islam (SIS), founded by intellectual women in Malaysia, stands out with the studies and advocacy carried out with an Islamic feminist approach. This study aims to examine the arguments and activities of the group SIS that adopts Islamic feminism. The data of this descriptive model research, which has been conducted through the processes and methods of qualitative research paradigms, have been collected by document analysis. With all the activities and advocates of the group, the analysis demonstrates that Islamic feminism and the Sisters in Islam are on the same ground.

Keywords: Islamic feminism, Sisters in Islam (SIS), feminism, Muslim women

GİRİŞ

Feminizm, en genel anlatımla, cinsiyetler arasındaki siyasi, toplumsal ve ekonomik eşitlik savunusu üzerine kurulmuş bir ideoloji, siyasal ve sosyal harekettir (Beasley, 1999). "Cinsiyeti (*gender*) önemli ve temel analiz birimi olarak gören faaliyetler, teoriler, varsayımlar, felsefeler ve yaklaşımlar demeti" (Zalewski, 1995: 341) olarak da nitelendirilebilen feminizm, cinsiyetlerin eşitliği temelinde yükselen, cinslerin eğitim, çalışma hayatı, aile, politika, kültür, sağlık, hukuk gibi birçok alandaki ayrımı, erkeklerin ön plana çıkarıldığı bir yelpazede, kadına ve kadınlığa yönelik değerlerin vurgulanması ve bir birey olarak haklarının savunulmasına açılım sağlar (Çaha, 2010).

Şişman (2003) bu akımı, kadının bedeninde tahakküm kurmak etrafında radikal feminizm önderliğinde yirminci yüzyılda gelişmiş, toplumun doğa üzerinde hakimiyet kurma iddiasını, yine insan fitratında sonsuz bir baskıya çeviren bir yaklaşım zemininde yükselmiş olarak belirtir. Berktaş (2012) ise, kadınların problemlerine çözüm bulmak ve çaba sarf etmelerini, toplumun kadınlardan ve erkeklerden farklı beklentilerine işaret eden toplumsal cinsiyet olgusuna bağlamaktadır. Toplumsal cinsiyete ilişkin kadınlık ve erkeklik ön kabullerine ve kalıp yargılarına yol açan bu roller, din ve kültür gibi kurumların geleneklerinden etkilenerek ortaya çıkan ürünlerdir.

Tarihine bakıldığında, İngiltere'de on yedinci ve on sekizinci yüzyılda kadınların hak arayış hareketlerinin artmasıyla, Sanayi Devrimi ve devletlerin temsili demokrasiye geçişleriyle feminist hareket hızlanmış, Mary Wollstonecraft'ın Kadın Haklarının Savunusu (*Vindication of the Rights of Woman*) adlı kitabı, feminizmin başat eseri olarak hala kabul görür duruma gelmiştir (Ataman, 2009). Sonuç olarak feminizm, 1968 sonrasında geniş kitlelere yayılarak birtakım vurgu farklılıkları etrafında farklı ülkelerdeki kadınlar arasında benimsenmeye başlamıştır (İmançer, 2002). 1993'te Viyana'da düzenlenen Dünya İnsan Hakları Konferansı'nda kadın hakları konusunda önemli adımlar atılmış, 1979'da imzalanan "Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi-CEDAW" üzerine tartışılarak Birleşmiş Milletler'in ve tüm hükümetlerin görevlerinin kadınların tüm insan haklarından tam ve eşit olarak yararlanmaları gerektiğinin altı çizilmiştir (Berktaş, 2003).

Bu bağlamda çeşitli felsefi ve dönemseller oluşumlar bakımından gelişim gösteren feminist hareketi dört "dalga" veya "kuşak" (Görgün-Baran, 2021) ekseninde incelemek mümkündür: Birinci Dalga Feminizm, kadınların oy kullanma haklarının arayışı üzerine konumlandırılmış, on dokuzuncu ve yirminci yüzyıldaki feminist hareketleri kapsamıştır. İkinci Dalga Feminist Hareket ise 1960'lı yıllarda başlamış, yasal ve sosyal eşitlik edinimleri üzerine şekillenmiştir. Üçüncü Dalga feminist hareket 1990'lı yıllarda ortaya çıkarak 2010'lu yıllara denk gelen ve feminist kültürde derinlikli bir değişimin yaşandığı zamanlara tekabül eder. İkinci dalga feminizmin "kişisel olan politiktir" sloganının tam tersine bireysel olan, mikropolitik alanlar

ele alınmıştır. 2010'ların başlarından itibaren beliren dördüncü dalgada ise kadına yönelik şiddet, taciz ve tecavüz konuları eksene alınarak teknoloji ve sosyal medya üzerinden mücadeleler sürdürülmektedir (Humm, 1995; Munro, 2013).

İslami Feminizmin Gelişimi Üzerine

Üçüncü dalga feminist hareketin içerisinde filizlenen cinsler arası, ırk ve sınıf ayrımına karşı mücadeleler arasında (Walters, 2009) Müslüman kadınlar, patriarkal sistemin meşruiyetlerinin çıkış noktalarını tartışmaya başlamışlardır. Bu tartışmalar İslam'ın temel kaynağı olan Kur'an-ı Kerim'de ve diğer İslam kaynaklarında bu meşruiyetin nasıl yer bulduğundan hareket eder. Bu akımın ana amacı, İslam dininin kutsal kitabı olan Kur'an-ı Kerim, peygamberi Hz. Muhammed'in sözleri olan Hadis-i Şerifler ve İslam'ın fıkıh, tefsir, vb. tüm kaynaklarının kadın penceresinden tekrar okunması ve yorumlanmasıdır. Kutsal oluşu ve şimdiye kadar hiçbir şekilde değiştirilmediği için tarafsızlığı kabul edilen Kur'an, orijinali Arapça metinlerden oluştuğu için yorum farklılıklarını ve tüm tartışmaları da beraberinde getirmekte, günümüzde İslami hareketlerin temel aktörünü oluşturan "kadın" konusuyla ilgili farklı bakış açlarına yol açmaktadır.

Kandiyoti (1997), İslam dünyasındaki feminist hareketlerle ilgili şu yorumu yapar: *"Müslüman ülkelerde, toplumsal cinsiyet ilişkileri ve ideolojileri üzerine yapılan çözümler, İslam'ın rolü üzerinde durmaktadır. Feminist ve antifeminist yaklaşımlar, İslam'ın kadın özgürlüğüne ne kadar olanak tanıdığını tartışmaktadır. Bu tartışmalardaki yaklaşımlar, cinsiyetler arasında dinin emrettiği eşitsizliğin savunusu ile dini metinlerin ve ilk İslam tarihinin ilerlemeci yorumları arasında değişmektedir. İslamcı yaklaşım, sınıf sisteminin doğuşu, ataerkil çıkarların zaferi ya da emperyalizm ve sömürgeci egemen güçlere karşı tepkisel kültürel direniş sonucunda İslam'ın başlangıçta eşitlikçi olan mesajının, daha sonra değişik biçimlerde saptırıldığını öne sürmektedir. Diğer kesim ise, İslam'ın esas itibarıyla ataerkil ve kadın hakları karşıtı olduğunu iddia etmektedir."* (s. 84).

Kimi kaynaklarda İslamcı feminizm veya Müslüman feminizmi olarak adlandırılan bu hareket, bu çalışmada ise, hiçbir başka arka plana yaslanmadan, yalnızca alanyazındaki bazı çalışmalara (Güç, 2008; Tohidi, 2004; Gürhan, 2010; İngün, 2005; Şefkatli-Tuksal, 2020) işaret edecek şekilde "İslami feminizm" olarak ele alınmıştır.

"İslami feminizm" kavramı, doksanlı yıllarda Arap ve İran kökenli birtakım aktivist, yazar ve akademisyenler tarafından, ilk kez "Women, Islamisms and the State: Contemporary Feminisms in Egypt" adlı eserde kullanılarak literatüre kazandırılmıştır. Önde gelen İslami feministlerden Wadud-Muhsin, İslami feminizmin ataerkil yapıları kabul ettiğini, ancak İslami kadın üzerinde bir tahakküm kurma aracı olarak görmediğini belirtir. Müslüman ailelerde aile reisinin erkek olduğunu, kadının ise asıl yerinin ev içi, ev kadınlığı olduğunu; ücretli çalışmalarının gerekli olmadığını kabul eder. (İngün, 2005).

Çaha (2010) ise İslami feminist hareketin ortaya çıkışını şu şekilde açıklar: *"İslami feminizmin etkilendiği iki referanstan söz edilebilir. Bunlardan biri modern yaklaşımlarıyla bilinen ve İslam'ın yorumlanmasında önemli pencereler açan Müslüman düşünür Fazlurrahman'ın geliştirdiği "modernist" yaklaşımdır. Tarihsel şartları ön plana çıkaran bu yaklaşıma göre Kur'an'ı günün sosyo-kültürel şartları içinde anlamlandırmak gerekiyor. Fazlurrahman'ın bu yaklaşımı, sadece İslamcı feministler tarafından değil, aynı zamanda İslam-demokrasi ya da daha da genel olarak İslam-modernleşme arasındaki sentezi yapmak isteyenler için de önemli bir referans olmuştur."* (ss. 347-348) (...) *İslami Feminizmi savunanlara göre, Kur'an'ın tarih içindeki yorumu ataerkil kültür ve dil kalıpları içinde yapıla geldiği için bugün kadınları ikinci plana düşüren bir İslami gelenek ortaya çıkmıştır. Bu geleneğin gerçek, tek ve değişmez İslam yorumu olduğunu iddia etmek doğru olmaz. Müslümanlar farklı zamanlarda, farklı koşullarda Kur'an'daki aynı mesajları ve metinleri*

farklı biçimlerde yorumlayabilmişlerdir. Örneğin Müslüman düşünürler bir zamanlar demokrasiyi İslam'a aykırı bulur, bunun yerine monarşik bir rejim önerirlerdi. Oysa bugün için Müslümanlar dünyanın birçok yerinde demokrasinin, İslam'ın ruhunu daha iyi yansıttığı fikrine ulaşmış bulunmaktadır. Yine Müslümanlar 1950'lerde, 60'larda "İslam Sosyalizmi" gibi bir anlayışı, İslam'ın temel kaynaklarına dayandırarak meşrulaştırmaya çalışırlardı. Oysa bugün giderek "İslam Liberalizmi" düşüncesi Müslümanlar arasında kabul gören bir anlayış haline gelmektedir. O halde, tarihsel şartlar içinde ataerkil bir anlayış etrafında anlaşılabilen İslam'ın pekâlâ ataerkil olmayan bir yorumu da söz konusu olabilir. Bu yorum, kadını erkeğin yanında ikincil konuma düşürmeyen, eşitlikçi ve adaletçi bir yorumdur" (ss.344-345).

Faslı İslami feminist Mernissi (1991), Hz. Muhammed'in eşlerini erkeklerle eşit tuttuğunu ve halk karşısında ön plana çıkardığını çıkış noktası olarak, İslam kaynaklarının kadın gözüyle yeniden yorumlanmasını ve kadının sosyal, politik ve kamusal alandaki statüsünü incelemenin İslami feministlerin temel argümanları olduğunu öne sürer.

İslamcı Feministlerin çalışmaları sadece Kur'an ve dini metinlerin çözümlenmesiyle sınırlı değildir. Malezya'daki Sisters in Islam grubu (bu çalışmada bundan böyle "SIS" şeklinde kullanılacaktır); kadın hakları, kadının toplumsal statüsü, toplumsal cinsiyet, kadına karşı şiddet gibi çalışmalarının yanı sıra, kadınların hâkimlik görevi yapabilmeleri için birtakım kampanyalar düzenlemiştir.

İslami feminizm yalnızca resmi dini İslam olan ülkelerde yayılım göstermemiştir. Fransa, Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkelerde de ses getirmiş, özellikle bu ülkelerdeki Müslüman ve/ya İslam ve kadın konusunu çalışan akademisyen ve entelektüel kadınların odaklarına aldığı konulardan biri olmuştur.

Buradan hareketle bu çalışmada, İslam dini ekseninde gelişen bir feminist hareket olan İslami feminizmi benimseyen SIS grubunun savunularını ve çalışmalarını irdeleme amacıyla şu araştırma sorularına cevap aranacaktır:

1. İslam ve feminizm olguları, hangi bağlamda "İslami feminizm" olarak yan yana gelebilmektedir?
2. SIS grubunun çalışmaları, feminizm ile nasıl benzer bir zeminde ilerlemektedir?

YÖNTEM

Araştırma, SIS grubunun İslami feminist savunularını ve çalışmalarını ortaya koymayı amaçladığı için, araştırmacının perspektifinden karmaşık dinamiklerin bağlamsal olarak anlaşılmasını sağlayan (Mahlstedt & Keeny, 1993) nitel araştırma paradigmasının süreç ve metotlarıyla yürütülmüştür. Betimsel araştırma modelinin izlendiği araştırmada veriler doküman analiziyle toplanmıştır. Bu dokümanlar grubun web sitesi, konuyla ilgili basılı ve elektronik literatür ve sosyal medya aracılığıyla elde edilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlilik

Çalışmanın geçerliği ve güvenirligi, Crawford, Liebling-Kalifani & Hill'in (2009) izlediği metodolojiden hareketle, araştırılan grubun İslami feminizme ilişkin deneyim, savunu ve çalışmalarını doğru bir biçimde belirlemek ve anlamak, bu çalışmanın geçerliğine işaret eder. Öte yandan çalışmanın güvenirligi ise, grubun çalışmaları konusunda yapılan yorumların göreceli tekrarlanabilirliğini ve sürdürülebilirliğini ifade eder. Çalışmanın araştırma süreci 2014-2015 yıllarında gerçekleştirilmiş, bu çalışma ise 2021 yılında kaleme alınmıştır. Sonuç olarak o günkü literatürle bugünkü güncel literatür birbirine denk geldiği ve araştırmacının sonuçlarında herhangi bir değişikliğe yer vermeyecek şekilde olduğu için, çalışma hem geçerli hem de güvenilir olarak nitelendirilebilecektir.

BULGULAR: İSLAMİ FEMİNİST HAREKET İÇERİSİNDE SIS'İN SAVUNULARI ve ÇALIŞMALARI

Malezya ve Sisters in Islam (SIS) Grubunun Oluşumuna Bir Parantez

SIS grubunun kurulduğu ülke, yıllarca İngiliz sömürgesinde kalmasının neticesinde 1957'de bağımsızlığını ilan eden Malezya'dır. Birçok eyaletten oluşan ülkenin resmi dini İslâm'dır. Halkın %55'i Müslüman'dır. Ülkede ayrıca %17 oranında Budist, %11,6 Konfüçyanist, %7 oranında Hindu, %6 oranında Hıristiyan yaşamını sürdürmektedir. Kalan nüfusun ise değişik yerel dinlere mensup olduğu bilinmektedir. Müslümanlar genel nüfusun her ne kadar %55'ini oluştursa da İslami hareket bu ülkede oldukça güçlüdür. İslamiyet devlet yönetiminde son derece etkili olup, devlet 1980'den sonra resmî kurumları İslamileştirme çalışması başlatmıştır (Böhürler ve Eker, 2008).

İslami Kız Kardeşler, İslamcı Kız Kardeşler, Müslüman Kız Kardeşler, İslam'daki Kız Kardeşler şeklinde dilimize çevrilebilmekte olan SIS, böyle bir ortamda kurulan ve kadınların haklarını savunan avukat, akademisyen, gazeteci, aktivist ve hakkını ararken zorluklarla karşılaşan ve/ya duyarlılık gösteren birçok kadının oluşturduğu bir Müslüman topluluktur. Grubun kurucuları, İslami feministler olarak, öncelikle İslam kaynaklarının yorumlanması üzerinde durarak "Şayet Allah adilse, Kur'an ve hadislerde ortaya konan kural ve politikalar niçin eşitsizlik yaratmaktadır?" sorusundan yola çıkmışlardır. Dolayısıyla İslamiyet adına kadınların karşılaştıkları ayrımcılık ve diğer sorunlara çözüm yolları bulmaya çalışmaktadırlar.

Öncelikle 1987'de *Kadın Avukatlar Birliği (Association of Women Lawyers-AWL)* adı altında, 1984'te yasalaşan ve 1987'de yürürlüğe giren yeni "İslami Aile Hukuku"nun problemlerini çözmeye çalışan bazı kadın avukat ve arkadaşlarının bir araya gelmesiyle oluşmuştur. İlk hareket olarak, 1988'de bir seminer düzenlemişlerdir. Ancak yalnızca yasal düzenlemelere odaklanmak kadın hareketi için yetersiz kalacağından, kadınların eğitim, hukuk, din gibi birçok alanda ikincil konumunun devamına kökten bir çözüm getiremeyeceği düşüncesiyle toplantılarında ve hareketlerinde bir eksen kaymasına giderek, Kur'an'ın bir an önce kadın gözüyle yorumlanmasına odaklanırlar. Böylece sekiz kadının oluşturduğu topluluğun bugünkü anlamdaki temelleri 1989'da atılmış olur. Grubun kurucuları Amina Wadud-Muhsin (akademisyen), Askiah Adam (analist), Norani Othman (sosyolog, akademisyen), Rashidah Abdullah (kalkınma programı sorumlusu), Rose Ismail (gazeteci), Salbiah Ahmad (hukukçu, akademisyen), Sharifah Zuriah Aljeffri (elçilik danışmanı ve ressam) ve Zaniah Anwar (analist) gibi entelektüel Müslüman kadınlardır. (SIS, 2014a).

Sonraki dönemlerde ise haftalık olarak toplanmaya başlayan grup, Kur'an'ı ve özellikle ayetlerdeki şiddet, poligami, kadınların erkeklere kayıtsız şartsız itaat etmesi ve cinsiyet eşitsizliği gibi konular üzerinde çalışmalarını sürdürmüşlerdir. Hz. Muhammed'e gelen ilk vahiy olan "Oku!" (*Ikra*) emrini metodolojik temele oturtan grubun çalışmalarıyla birlikte İslam'ın kadına zulmetmediği; kadının bu konumunun ataerkil merkezli kültürel geleneğin kadın aleyhine yorumlanmasından kaynaklı olduğu ortaya çıkmıştır.

Tüm bu çalışmalarından yola çıkan grup, halkta yaygın bir inanış olan İslam'ın kadına negatif ayrımcılık yaptığı düşüncesini kırmak için çaba sarf etmeye başlar. 1990 yılında Selangor Şeriat Mahkemesi'nin; bir eşin (koca), İslami Aile Kanunu'nun bazı şartlarını yerine getirmediği ikinci kadınla evlenme hakkının olmadığı kararı alması üzerine başarılı bir ivme kaydedilir. Bunun üzerine SIS, başlıca gazetelerin editörlerine, İslam'ın Kızları (*Daughters of Islam*) imzasıyla yazı yazar. Mektupları hemen ertesi gün günlük İngilizce gazete olan *The Star*'da yayımlanır. Yine günlük İngilizce bir gazete olan *The New Straits Times*'de yayımlanır; fakat gruptan isminin ve mektup içeriğinin değişmesi istenir. Ve böylece grubun adı 1990'da "İslam'ın Kızları" ndan, "İslami Kız Kardeşler" e dönüşmüş olur.

Topluluk vizyonunu ifade özgürlüğünü, cinsiyet eşitliğini ve herkes için sosyal adaleti savunan, ileri görüşlü ve demokratik bir toplum olmak; İslam'daki cinsiyet eşitliği ve adaletini savunan ulusal ve küresel

bir lider olarak tanınmak olarak belirtir. Misyonunu ise cinsiyet eşitliği, adalet, özgürlük ve İslam'ın saygınlığı gibi prensipleri tanıtmak ve kadınlara değişimin savunucuları yetkisini vermek olarak tanımlamaktadır.

Hedeflerini ise üç grupta toplamak mümkündür:

- Kadınların deneyim ve gerçekliklerini göz önünde bulunduran İslam'daki kadın haklarını bir çerçevede ele almak.
- Kadını erkekten aşağı gören zihniyeti değiştirerek adaletsizlik ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak.
- İslam'daki eşitlik ve adalet çerçevesinde kanun ve politikalar konusunda kamu bilincini oluşturmak (SIS, 2014b).

Bu amaçlar doğrultusunda çalışmalar yapan grubun organizasyon şemasında yönetim kurulu ve üyelerinin yanı sıra, hukuk birimi ve MUSAWAH (Ailede Eşitlik ve Adalet Küresel Hareketi Birimi) da bulunmaktadır.

Sisters in Islam'ın Faaliyetleri ve İslami Feminist Hareket İçindeki Yeri

1990'da *Sisters in Islam* adıyla çalışmalarına hız veren topluluk, öncelikle toplumsal cinsiyet, kadın-erkek eşitsizliği ve aile içi şiddet konularını acilen merceğe alır.

İslam'ın eşitlik ve adalet noktasında evrensel bir mesaj içerdiğinden artık emin olan grup, soru-cevap şeklinde iki adet kitapçık yayımlar. "Kadın ve Erkek Allah Katında Eşit midir?" ve "Müslüman Erkekler Karılarını Dövebilir mi?". İlk kitapçıkta patriarkal dünyanın nasıl eşitsizliğe neden olduğuna dair bilgiler verilirken, Kur'an'daki eşitlik mesajına dikkat çekilmiştir. İkinci kitapçıkta ise kadın gruplarının aile içi şiddeti bir günah olarak kabul etmelerini destekleyen kampanyalarına yer verilmiştir. Ve 1991 yılında söz konusu iki kitapçık da halka sunulmuştur. Sivil toplum kuruluşlarından, akademik dünyadan, iş dünyasından, hükümetten ve sivil halktan 200'ün üstünde kadın ve erkek tanıtıma ve tek günlük halk forumuna katılmış, böylece İslam'ın ilk kez halk huzurunda konuşulması herkesi cesaretlendirmiştir.

SIS, başlangıcından beri ulusal çapta yönetim, İslamlaşma ve modernleşme ve değişim çerçevelerinde çalışmalar yapar. 1992'de ilk ulusal konferansları olan "*The Modern Nation State and Islam*" ile uluslararası alanda İslam konusunda çalışan bilim insanlarını bir araya getirir. Ayrıca 1993-1994 dönemlerinde Uluslararası İslam Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde görev yapacak olan Mısırlı reformcu Dr. Fathi Osman'dan haftalık Kur'an, İslam Kanunları ve sosyal değişimle ilgili dersler alırlar.

Çalışmalarının ilk on bir yılında SIS'in sekiz üyesi sadece ailelerinden ve arkadaşlarından maddi ve manevi destek görür. Fakat dünya çapındaki Müslümanlar üzerindeki etkileri sayesinde 1998'de bir ofis kurarlar ve daimî personel sağlayabilirler. Kurucu iki üye eş başkan olmuştur: Zainah Anwar ve Sharifah Zuriah Aljeffri. 2000 yılı ve sonrasında SIS, halk eğitimlerine başlamışlardır. İslam'daki kadın hakları konulu çalışma seansları düzenlerler ve özellikle genç ve yeni mezun kadınların bir araya toplanmasını sağlarlar. Müslüman olsun veya olmasın birçok kadın ve erkek, SIS'in değişim için çıkardığı sese ortak olur. İlk yılında sadece Müslüman kadınlara yönelik olan bu oturum ve toplantılar, daha sonra herkesi içermeye başlar.

SIS, uluslararası arenada modern dünyada İslam'ın bir eşitlik ve adalet dini olduğunu savunan öncü bir topluluk haline gelmiştir. Bugün SIS, gittikçe gelişip güçlenmektedir. Artık erkek üyeleri de kabul etmektedir. Gruba gönüllü olarak katılmak isteyenler için İslami Kız Kardeşlerin Arkadaşları (*Friends Of Sisters In Islam-FOSIS*) grubu oluşturulmuştur. Ayrıca, gruba üye olmadan gönüllülük çalışmalarına katılabilmek için de bir gönüllülük formu oluşturulmuş ve gönüllü çalışma yapılabilecek alanlar

listelenmiştir. Sekiz kadının kendi kendilerine çalışmasından uluslararası bir kuruluşa dönen SIS, oldukça ses getirmiş ve 21.yüzyılda Müslümanların adalet, eşitlik, insan hakları ve demokrasi gibi alanlarda çalışmasına zemin hazırlamıştır.

SIS'i kendi cümleleriyle tanıtan topluluğun başkanı Anwar, grubun amacını ve çalışmalarını şu şekilde dile getirmektedir: *"Ev içi şiddet, çok eşlilik, boşanmada velayet alma, boşanmada zorluk, kocadan nafaka alma güçlüğü, kadın ve çocuklar için nafaka... Bütün bu sorunları İslam adı altında haklı göremezdik. (...) Müslüman olarak yetişen bizler, Kur'an'ı okumuş, pek çok din dersinden geçmiştik. Bir yetişkin olarak erkek ve kadının, Tanrı'nın gözünde eşit olduğu fikriyle çatışma içerisine giriyorsun. Feminist olarak, eşitliğe ve Tanrı'nın adaletine inanan kişiler olarak Kur'an'a tekrar geri döndüğümüzde Kur'an'da erkek ve kadından birbirinin arkadaşı olduğunu söyleyen ve çok eşliliğe ait ayetlere ve vahyin sosyokültürel bağlamına götürdü. Çok eşliliğe dair ayetin 4'e kadar evleniniz diyen kısmı dünya çapında bilinirken ve İslam'da bir hak olarak uygulanırken sadece bir taneyle evlenin, diye devam eden kısmı bilinmiyor ve kanuna geçirilmiyor. Bütün bu sorgulama ve yeniden okumalar bizi şu neticeye götürdü: Sorun vahiy olunmuş kitapta değil, erkeklerin kadın üzerindeki hakimiyetlerini sürdürmek için benimsedikleri ataerkil toplumun yorumlanış biçimindeydi. Bizim başlangıcımız böyle oldu. Dolayısıyla feminist bir bakış açısından yaptığımız kitabın yeniden okunmasıyla ve bütün o eşitlikten, adaletten, merhametten bahseden ayetlerin keşfiyle sesimizi kamusal alanda duyurmamız gerektiğini düşündük. Öyle ki Müslümanlar yüzyıllar boyunca duyulmamış ama kitapta var olan farklı sese muhatap olmalılar. Ama kitabın ataerkil erkekler tarafından anlaşılması ve yorumlanması sürecinde bu ses duyurulmamıştı. Kitabın ataerkil yorumu İslam adına, kadınlara karşı ayrımcılık yapan kanunlara yol açtı. Dolayısıyla İslam'ın, Müslümanların hayatlarını tanzim etmek için kanuna ve toplumsal politikalara kaynak teşkil ettiği Müslüman ülkelerde, bu ayrımcı ve erkek taraflısı yorum, kanun yapıldığında ve uygulandığında tabii ki adaletsizliğe yol açtı (Böhürler ve Eker, 2008: 428-432).*

Gürhan'ın (2010) deyimiyile; "Feminist terminolojiyi kullanarak tefsir çalışmaları yapan kadınların, Kur'an okumalarına kadınlık tecrübelerini katan bu tür çalışmaları, erkeklerin tecrübelerine ve erkek merkezli sorunlara dayanan, dönemlerinin ataerkil bakış açılarının derin etkisini barındıran klasik ve klasik sonrası yorumları gün yüzüne çıkarmaktadır." (s. 375). Badran'a (2002) göre de, İslamcı feminist söylem, salt dini metinlerin çözümlenmesi demek değildir. Örneğin Batılı feministler kadının toplumsal konumu ve hakları, toplumsal cinsiyet, kadına karşı şiddet gibi konuları da çalışmışlardır. Kur'an ve hadisleri yeniden gözden geçiren İslamcı feministler (SIS de buna dâhildir), kadınlara karşı şiddetin İslam dışı olduğunu savunmaktadırlar. Bu grup, kadınlara karşı uygulanan şiddeti ve bunun İslam adı kullanılarak meşrulaştırılmasını dağittıkları bir broşürde kınamışlardır. SIS grubu da yalnızca İslam'ın kaynaklarını kendine referans alıp bu kaynaklar üzerinde yorumlamalar yapmakla ve kadının sadece özel alandaki hakları üzerinde durmakla kalmayıp, kamusal alandaki haklarını da (örneğin devlet dairelerinde çalışan kadınların hakları) savunmaktadır. Dolayısıyla çalışmaları bu noktada da savundukları İslami feminizmle örtüşmektedir.

Bunun dışında topluluğun halk eğitimleri, seminer, çalıştay ve panel gibi etkinlikleri bulunmaktadır. Bu etkinliklerin bazılarının başlıkları şunlardır: Müslüman Kadın Konuşuyor: Kamusal Alana Katılım Hakkı, Endonezya'da İslam: Yeni Trendler ve Gelecekteki Yönelimler, Metin ve Bağlam: İslamiyet, Batı ve Modernliğe Karşı Meydan Okuma, İnsan Hakları, Din ve Laiklik, İslamiyet'te Kadın- Hangi Kimlik? Kimin İlgi Alanı?, Politik İslam ve Demokrasinin Meydan Okuması, İslam, Politika & Anayasalcılık , Çağdaş İhtiyaçlara Şeriat'ın Cevabı: Fetva ve Zorlayıcı Yasalar, Korunma, Kürtaj & Genetik Mühendisliği: İslami Bir Perspektiften, İslam & Demokrasi, İslam, Kuran ve Dişi Ses, İslam & Modernite, Müslüman Evliliklerinde Eşitlik Paneli: Meydan Okuma ve Olasılıklar, Talk Show: Önyargılardan Uzak Malezya'yı Düşlüyorum,

İslami Aile Kanunu ve Müslüman Kadınlara Adalet, Cinsiyet Hakları Çalıştayı, Gençlik Eğitimi Programı, SIS üyelerine Eğitimlik Eğitimi, Evdeki Haklar, İslam'da Cinsiyet Farkındalığı ve Kadın Hakları, Müslüman Kadın Haklarının Gelişimi: Genç Hukukçular Çalıştayı, Malezya Şeriat Kanunları Çerçevesinde Kadın Hakları Çalıştayı, Müslüman Kadın Hakları Çalıştayı-Poligami ve Miras Hukuku-, İslami Yasa Kursu, Yeni Başlayanlar İçin Cinsiyet ve Şeriat Kılavuzu Eğitimi, Şeriat, Cinsiyet ve İnsan Hakları Çalıştayı, Uluslararası Müslüman Ülkelerde Aile Kanunu Trendleri Buluşması, Kadın İçin Kadın Çalıştayı, Müslüman Bekâr Anneler Çalıştayı, Gelişmiş Toplumlardaki Müslüman Kadın Meseleleri Çalıştayı, Müslüman Kadın Liderliği Çalıştayı, Haklarını Bil: İslam Hukukunda Kadın Hakları, Konuşmalarda Müslüman Gençlik, vb. (SIS, 2014c, 2014d, 2014e).

İslami Feminist Yaklaşımlı Yasal Danışmanlık Hizmetleri

SIS, vizyon ve misyonları gereği kadınların her türlü ezilişlerine yönelik çalışmalarda bulunmak ve kadınlara yasal haklarını anlatmak için 2003'te TeleNisa adı altında yasal hizmet veren bir klinik kurmuştur. Bu klinikten Şeriat ve Medeni Hukuk'la ilgili problemleri olan kadın ve erkekler ücretsiz olarak danışmanlık alabilmekte ve kendilerine bir hafta içinde dönüş yapılabilmektedir (Murat, 2004).

MUSAWAH ve BARAZA!: İslami Feminist Bir Proje

Arapçada "eşitlik" anlamına gelen MUSAWAH, Müslümanlar için eşitlik ve adalet arayan küresel bir proje ve harekettir. SIS'in 2009 yılında Malezya, Kuala Lumpur'da düzenlediği bu uluslararası MUSAWAH-Eşitlik toplantısına elli ülkeden 250'den fazla kadın ve erkek katılımcı iştirak etmiştir. Bu toplantıda ele alınan başlıca konular İslam aile hukukunda yer alan "qiwamah" (eril otorite) kavramının tekrar yorumlanması, aile içindeki rollerin kadın gözüyle ve kadın lehine dönüştürülmesi konusunda stratejiler geliştirilmesi ve Kur'an'ın kadın bakışıyla tekrar okunmasıdır (MUSAWAH, 2013).

MUSAWAH aynı zamanda SIS süreli yayını olan BARAZA!'da yer almıştır. 2013 yılının 5. Sayısını "Why MUSAWAH?" (Neden MUSAWAH?) başlığıyla tamamen bu harekete ayıran derginin bu sayısının içeriğinde şunlar bulunmaktadır: 2009 yılı şubat ayında düzenlenen uluslararası toplantıda Zainah Anwar'ın konuşması, Müslüman ülkelerde evlilik kurumunda ve boşanma durumunda eşler arası eşitsizlik, Kur'an'ın yeniden yorumlanması, İslami feminizm ('Bizler hem Müslüman hem de Feminist olabiliriz' şeklinde Zainah Anwar'ın söylemi) gibi konular gündemi oluşturmuştur (MUSAWAH, 2014).

SIS'in Yayınlamış Olduğu Yayınlara Genel Bir Bakış

Malezya'da 1982'de Evlilik ve Boşanmayla ilgili kanunun yürürlüğe girmesinden sonra çok eşliliğin gayri Müslim halka yasaklanması, ister istemez İslam'la çok eşliliğin birlikte anılmasına yol açmıştır. Bu yüzden SIS, İslam ve poligami konusunda birçok makale ve yayın yayınlamıştır. SIS'e göre günümüzde Malezya'daki çok eşliliklerin hiçbiri Muhammed'in sünnetiyle ortak paydada buluşmamaktadır. Buluşmadığı gibi, Hz. Muhammed'in, kızı Fatimah Az Zahra ile evli damadı Saidina Ali İbn Talib'e çok eşliliği yasakladığı gerçeği göz ardı edilmektedir. Malezya'da Müslüman Aile Kanunu'na göre, çoğu eyalette çok eşlilik, bazı koşullarla sınırlandırılmış durumdadır. Hiçbir erkek, mahkemenin habersiz evlilik yapamaz. Fakat gerçekte durum böyle değildir. Evliliği mahkemece öğrenilen erkek cüzi miktarda para cezasına tabi tutulduktan sonra serbest bırakılmaktadır (SIS, 2014f). SIS, bu duruma karşı mücadeleye devam etmektedir.

Makalelerdeki konuların bir diğeri ise toplumsal cinsiyet ve kadın erkek eşitliği üzerinedir. SIS, kadın ve erkeğin ümmeti oluşturan eşit varlıklar olduğuna inandığını söyleyerek, günümüzde erkeğin kadından üstün olduğu inancına karşı çıkar. Grubun savunusu, İslam dininin 1400 yıl önce devrim niteliğinde sayılabilecek kurullarla kadını erkekle eşit tutan ve kadınlara haklar sunan özgürlükçü bir din olduğunu

belirtir. Kur'an'daki tüm bu kuralların varlığına karşın, kadının statüsünü erkekle eşit tutmayan görüşlerin varlığı söz konusudur ve topluluk, bu kaynaklardaki farklı yorumlanan ayetleri ve söylemleri kadın gözüyle tekrar okuma çalışmaları gerçekleştirmektedir (SIS, 2014g).

Aile planlaması ise öne çıkan tartışmalı konulardan biri olması sebebiyle topluluğun yayınlarında yerini bulmuştur. Bu yüzden SIS, 1998'de Güneydoğu Asya İslam'da Üreme Sağlığı ve Kadın Hakları Çalıştayı düzenlemiştir. Çalıştayı amacı, İslam'ın üreme sağlığı ve kadın hakları üzerine olan öğretilerini, bu alanda çalışan bilim adamlarının deneyim ve çalışmalarıyla pekiştirmektir. SIS'in argümanı, Kur'an'da ve Hz. Muhammet'in hadislerinde aile planlamasını yasaklayan herhangi bir ayet bulunmamakta olduğu yönündedir. Şeriat kurallarının geçerli olduğu ülkelerde bile, insan sağlığını tehlikeye atmadığı sürece modern korunma yollarına herhangi bir yasak getirilmemektedir (SIS, 2014h). Örneğin İslami kurallara uyup uymama çerçevesinde doğum kontrol hapının kimyasal içeriği Malezya Sağlık Bakanlığı tarafından incelenmiş, Müslümanlar tarafından kullanılmasında herhangi bir sakınca bulunmamıştır.

Aile içi şiddet ise yayınlarda öne çıkan bir diğer temadır. SIS, yayınladığı bir broşürle, Kur'an'ın kadınlarla ilgili görüşlerini ve öğretilerini kadınlara sunar: İslamiyet erkeklerin, eşlerine herhangi bir şekilde şiddet göstermesine asla müsaade etmemektedir. Kur'an, aile içinde sevgi, merhamet ve adaleti öne çıkarırken, zulme kesinlikle karşı çıkmaktadır. Dolayısıyla Kur'an'ın şiddeti desteklemesi, sevgiyi ön plana çıkaran ruhuna ters düşecektir (SIS, 2014i).

Tüm dünyadaki başlıca çocuk hakları ihlallerinden olan çocuk evlilikleri de SIS'in tartışma konuları arasındadır. SIS, Malakka İslam Dini Konseyi'nin 16 yaşından küçük kız ve 18 yaşından küçük erkek çocukların reşit olmadan, Şeriat mahkemesinin onayı ve ailelerinin izniyle evlenebilmesi kararına karşı çıkmaktadır. Topluluk, Malezya Federal Hükümeti'ni minimum evlilik yaşını 18'e yükseltmek için çalışmalar yapmaya çağırmakta olduğunu belirtmektedir (SIS, 2014j).

Üzerinde durdukları konulardan bazıları da temel hak ve özgürlüklerden dinde özgürlük, düşünce özgürlüğü ve irade özgürlüğüdür. Öne çıkan miras konusunda ise SIS, Kur'an'da kadına da miras hakkı verilmesi buyurulmuş olmasına rağmen bazı Müslüman ülkelerde, hâlâ Arap geleneklerinden kalma kültürel adetlerden yola çıkılarak kadının mirastan hak alamadığını söylemektedir (SIS, 2014k).

SONUÇ

Tarihsel değişim ve dönüşüm hareketleriyle birlikte kadınların birçok alanda erkeklerle eşit hak arayış talepleri olarak nitelendirilebilecek feminizm, zaman içerisinde dönemsel olarak felsefi çeşitli dalgalar etrafında incelenir. 1960'lı yıllarda başlamış ve 2010'lu yıllara kadar devam etmiş, yasal ve sosyal eşitlik edinimleri üzerine şekillenmiş, feminist kültürde derinlikli bir değişimin yaşandığı mikropolitik alanlara değinen Üçüncü Dalga Feminizm içerisinde filizlenen İslami feminist hareket, bu çalışmanın ana temasını oluşturmuştur.

Bu vesileyle tüm dünyadaki Müslüman kadınlar, patriarkal sistemin meşruiyetlerinin çıkış noktalarını tartışmaya başlamışlardır. Bu tartışmalar İslam'ın temel kaynağı olan Kur'an-ı Kerim'e ve diğer İslam kaynaklarında bu meşruiyetin nasıl yer bulduğundan hareket eder. Dolayısıyla İslam'ın ana kaynakları olan Kur'an-ı Kerim, Hadis-i Şerifler ve fıkıh, tefsir, vb. tüm kaynaklarının kadın penceresinden tekrar okunması ve yorumlanması odağında çalışmalarını sürdürürler. Bunların yanında Müslüman kadınların özel ve kamusal alandaki birçok konumuna ilişkin çalışmalar da yürütürler.

Müslüman kadınların bu devinimi içerisinde entelektüel bir grup Malezyalı kadının oluşturduğu SIS grubu, çalışmanın ana konusunu oluşturmaktadır. Kendilerini İslami feminist olarak tanımlayan topluluğun çalışmaları arasında halk eğitimleri, paneller, çalıştaylar, yayınlar gibi etkinlikler yer alır. Tüm

bu savunu ve çalışmalarda çok eşlilik, boşanma, erken evlilik, çocuk istismarı, kadın hakları, din ve laiklik, İslam'da kadın, İslam ve demokrasi, kadına yönelik şiddet, Müslüman aile, hukuk, şeriat, cinsiyet ayrımcılığı, halefler hukuku, çalışma hayatında kadınlar, aile planlaması, kadınların liderliği, Müslüman gençler gibi konuları ele almışlardır.

Metin içinde etraflıca sunulan tüm bu savunular ve çalışmalar, İslami feminizm ve Sisters in Islam grubunun, feminist oldukları iddiasıyla yola çıkan, fakat dini merkeze alan bir yaklaşıma sahip olmaları bakımından aynı zeminde ilerlemekte olduklarını göstermektedir. Ataerkil Arap kültürünün dilini ve sembollerini kullanan bu topluluğa göre, Kur'an'ın ve diğer İslam kaynaklarının mesajı ve iddiası evrensellik arz ediyorsa o zaman bu kaynaklar verili ve tek tanımlı bir metin olarak okunmamalıdır. İslam'ın kaynakları dil, tarih ve kültür farklılıklarının etkilerini de göz önünde bulundurarak kadınlar için ve kadın gözüyle tekrar okunabilir ve yorumlanabilir.

KAYNAKLAR

Ataman, M. (2009). Feminizm: Geleneksel uluslararası ilişkiler teorilerine alternatif yaklaşımlar demeti. *Alternatif Politika*, 1/1, 1-41.

Badran, M. (2002, January 17-23). Islamic feminism: What's in a name?". *Al-Ahram Weekly Online*, No.569, weekly.ahram.org.eg/2002/569/cu1.htm

Beasley, C. (1999). *What is feminism?*. New York: Sage.

Berktaş, F. (2003). *Tarihin cinsiyeti*. İstanbul: Metis Yayınları.

Berktaş, F. (2012). *Tek tanrılı dinler karşısında kadın*. İstanbul: Metis Yayınları.

Böhürler, A. ve Eker, A. (2008). *Müslüman ülkelerde kadın duvarların arkasında*. İstanbul: Timaş Yayınları.

Crawford, E.; Liebling-Kalifani, H. & Hill, V. (2009). Women's understanding of the effects of domestic abuse: The impact on their identity, sense of self and resilience. A grounded theory approach. *Journal of International Women's Studies*, 11(2), 63-82.

Çaha, Ö. (2010). *Sivil Kadın*, Ankara: Savaş Yayınevi.

Görgün-Baran, A. (2021). *Feminizmin Gelişim Serüveni: Dalga Yerine Kuşak Diyelim mi?* Erişim Adresi: <https://kockam.ku.edu.tr/feminizmin-gelisim-seruveni-dalga-yerine-kusak-diyelim-mi-aylin-gorgun-baran/>

Güç, A. (2008). İslami Feminizm: Müslüman kadınların birey olma çabaları. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17/2, 649-673.

Gürhan, N. (2010, 26-28 Kasım). Toplumsal cinsiyet ve İslami feminist söylem. *Uluslararası Bilim, Ahlak ve Sanat Bağlamında Çağdaş İslam Alguları Sempozyumu*, Samsun Canik Belediyesi.

Humm, M. (1995). *The Dictionary of Feminist Theory*. Columbus: Ohio State University Press.

İmançer, D. (2002). Feminizm ve yeni yönelimler. *Doğu Batı Düşünce Dergisi Yeni Düşünce Hareketleri*, 5/19.

İngün, Ö. (2005). *Feminizm ve İslam İlişkisi: İslami Feminizm*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Kandiyoti, D. (1997). *Cariyeler bacılar yurttaşlar*. İstanbul: Metis Yayınları.

Mahlstedt, D., & Keeny, L. (1993). Female survivors of dating violence and their social networks. *Feminism and Psychology*, 3, 319-333.

Mernissi, F. (1991). *The veil and the male elite: A feminist interpretation of women's rights in Islam*, Mary Jo Lakeland (trans.), New York: Basic, 1-5.

- Munro, E. (2013). Feminism: A fourth wave? *Political Insight*, 4(2), 22-25.
- Murat, N. Sisters In Islam: Advocacy for change within the religious framework. *WLUML-WSF-*, 19, (December 2004), ss.141-145.
- MUSAWAH (2013). "MUSAWAH Vision", www.musawah.org/sites/default/files/MusawahVision15EN.pdf
- MUSAWAH (2014). "BARAZA! Special Issue: Musawah", <http://www.musawah.org/baraza-special-issue-musawah>
- SIS (2014a) "The SIS Story", www.sistersinislam.org.my/page.php?35
- SIS (2014b) "Mission Statement and Objectives", www.sistersinislam.org.my/page.php?35
- SIS (2014c) "Panel Forum", www.sistersinislam.org.my/news.php?item.1128.116
- SIS (2014d) "Talk Show on Pride without Prejudice- Imagining a Future Malaysia", www.sistersinislam.org.my/news.php?item.897.116
- SIS (2014e) "Trainings", www.sistersinislam.org.my/news.php?cat.117
- SIS (2014f) "Q&A Booklet: Islam and Polygamy", www.sistersinislam.org.my/news.php?item.1160.51
- SIS (2014g) "Q&A Booklet: Are Men and Women Equal Before Allah?", www.sistersinislam.org.my/news.php?item.1162.51
- SIS (2014h) "Q&A Booklet: Islam and Family Planning", www.sistersinislam.org.my/news.php?item.1161.51
- SIS (2014i) "Q&A Booklet: Are Muslim Men Allow to Beat Their Wives?", www.sistersinislam.org.my/news.php?item.1159.51
- SIS (2014j) "Introduction of Child Marriage", www.sistersinislam.org.my/news.php?cat.41
- SIS (2014k) "Introduction of Inheritance", www.sistersinislam.org.my/news.php?cat.42
- Şefkatli-Tuksal, H. (2020). Türkiye'de İslami feminizm tartışmaları. Tanıl Bora (ed.). *Modern Türkiye'de siyasi düşünce, Feminizm*. (10. Cilt). (s. 216-238). İstanbul: İletişim.
- Şişman, N. (2003). *Emanetten Mülke- kadın bedeninin yeniden inşası*. İstanbul: İz Yayınları.
- Tohidi, N. (2004). İslami feminizm, tehlikeler ve ümit vaad eden unsurlar, İhsan Toker (çev.), *AÜİFD*, 45, 283-285.
- Walters, M. (2009). *Feminizm*. İstanbul: Dost Ev.
- Zalewski, M. (1995). Well, what is the feminist perspective on Bosnia? *International Affairs*, 72/2, 339-356.

A Feminist-Inspired Islamic Organization: Sisters in Islam (SIS)

Extended Abstract:

Feminism is an ideology, political and social movement founded on the advocacy of political, social and economic equality between genders, emphasizing the values towards women and femininity and making an expansion on the defence of women's rights as an individual. In this context, within the feminist movement developed in terms of its various philosophies and periodic formations, in the Third Feminist Wave, which emerged between the nineties and the 2010s, the Islamic feminist movement was sprouting. The main purpose of the Islamic feminist discourse is the re-reading and interpretation of all the sources of Islam (Holy Book of the Islamic religion, the Quran; prophet Hz. Muhammad's sayings - Hadiths-, and Islamic fiqh, tafsir, etc.) from the women's perspective.

Considering both women's reading these sources in a feminist perspective and women's work in the public sphere, the organization called Sisters in Islam (SIS), founded by intellectual women in Malaysia, stands out with the studies and advocacy carried out with an Islamic feminist approach.

From this point of view, this study aims to examine the arguments and activities of the group SIS that adopts Islamic feminism. The research questions that are going to be replied are:

- In what context can the phenomena of Islam and feminism find their place as "Islamic feminism"?
- How do the arguments and activities of Sisters in Islam move on a par with feminism?

Methodologically, it has been found possible to conduct this research with the processes and methods of qualitative research paradigms as it provides contextual understanding of complex dynamics from the researcher's perspective (Mahlstedt & Keeny, 1993). The descriptive research model has been followed and the data have been collected by document analysis. The documents have been obtained through the group's website, printed and electronic literature on the subject, and social media.

The analysis demonstrates that the arguments and activities of Sisters in Islam (SIS) focus on the re-reading and interpretations on the Islamic sources; however, the group also defends the rights of women in the private and public sphere (for example, the rights of women working at government offices). Therefore, the arguments and activities of SIS overlap with those of Islamic feminism.

The group started their activities with a seminar in 1988. However, concentrating on legal regulations alone would be insufficient for the women's movement with the idea that women's secondary position in many fields such as education, law and religion could not bring a radical solution to their continuation by only legal perspective. So, SIS focused on the interpretation of the Qur'an through the eyes of women as soon as possible, by taking an axial shift in their meetings and movements. Thus, the foundations of the community formed by eight women in today's sense were laid in 1989 and the name of the group changed from "Daughters of Islam" to "Sisters of Islam" in 1990.

After that date, the group has organized some public educations, trainings, workshops, seminars and panels, and published some documents on the themes such as polygamy, divorce, early marriages, child abuse, women's rights, religion and secularism, women in Islam, Islam and democracy, violence against women, Muslim family, law, Sharia, gender discrimination, law of successions, women in working life, family planning, women's leadership, Muslim youth. SIS also has a legal consultancy service called TeleNisa, a project on equality called MUSAWAH, etc.

All the above information and document show that advocates of Islamic feminism and the Sisters in Islam are on the same ground as they claim that they are feminists. They also put religion in the centre of their arguments. They have used the language and symbols of the patriarchal Arab culture. They claim

that if the message and claim of the Quran and other Islamic sources are universal, then these sources should not be read as a given and single-defined text; but, the sources of Islam can be re-read and interpreted for women and through the eyes of women, taking the effects of language, history and cultural differences into consideration.

Key Words: *Islamic feminism, Sisters in Islam (SIS), feminism, Muslim women.*